

Sundbyberg 2025-10-07

Vår referens
Mia Ahlgren

Till Minna Ljunggren
kopia Anders Vallin

Översättning av rekommendationer från FN:s funktionsrättskommitté 2024

Funktionsrätt Sverige vill uppmärksamma regeringen på ett allvarligt fel i översättningen av det rubricerade dokumentet. Det handlar om benämningen av "människorättsmodellen av funktionshinder" i de sammanfattande slutsatserna från FN:s övervakningskommitté för Funktionsrättskonventionen. Vi anser att översättningen ska överensstämma med originalet och att en rättelse av översättningen behöver spridas och förtydligas med en särskild bilaga till allmän kommentar 6 om diskriminering.

Bakgrund

Funktionsrätt Sverige har den 29 september efter begäran om utelämnande av handling den 26 september 2025 tagit del av ett dokument med rubriken **Förslag till revidering av FN-kommitténs sammanfattande kommentarer** från Myndigheten för delaktighet daterat den 16 maj 2025, men som enligt Socialdepartementet inkom den 9 september till Regeringskansliet.

När FN:s första [rekommendationer för genomförande av Funktionsrättskonventionen från 2014](#) översattes hade vi en god dialog med Lars Nilsson på Socialdepartementet som uttryckte stor tacksamhet för våra konkreta bidrag till översättningen.

Vi har inte varit involverade i översättningen av rekommendationerna från 2024. Flera aktörer har uppmärksammat MFD på felöversättningar i punkt 5 och 6, och vi har efterfrågat åtgärder vid flera tillfällen utan svar, fram till ett möte den 28 augusti då vi informerades om att förslag på mindre ändringar skickats till regeringen. Vi bad att få ta del av ändringarna men har inte fått svar. Med minskade resurser, sedan 2014, har vi inte förutsättningar att granska hela översättningen, utan fokuserar i denna skrivelse på punkt 5 och 6.

Vikten av att förstå människorättsmodellen

Vi ser extra allvarligt på att översättningen av just denna rekommendation **som FN prioriterat** förvanskats, eftersom den är central för att förstå åtagandena i konventionen. Extra viktiga i år när rekommendationerna ska utgöra underlag för en handlingsplan. Vi hänvisar till [slutanförandet från ledamoten Rosemary Kayess](#) i mars 2024 som lyfte fram funktionsrättsorganisationer i den reformagenda som behövs. Några citat från anförandet:

“The Convention requires a transformation of existing systems and the **implementation of a human rights model of disability** as an integral part of this process where the rights of all persons with disabilities are realised.”

“The Committee is concerned about how Sweden will achieve this transformation when it does not appear to understand the standards and principles of the Convention and its obligations in meeting these standards and principles.”

I den nyligen genomförda ländergranskningen inom FN, (UPR - universal periodic review) fick Sverige flera rekommendationer som hänvisar till rekommendation 6, där regeringen endast noterar dessa och hänvisar till uppdrag som lämnats till MFD.

Felaktiga ändringsförslag av punkt 5 och 6

Myndigheten för delaktighet översatte 2020 [allmän kommentar 6 om jämlikhet och icke-diskriminering](#) som innehåller en beskrivning människorättsmodellen av funktionshinder till svenska. I översättningen av rekommendationer från 2024 har däremot en tolkning av innehållet spridits. MFD hänvisar till korrekturfel i förslag till ändringar. Men i förslaget till åtgärder har de fortfarande inte korrigerat felen i översättningen. Det ger ytterligare belägg för kommitténs kritik. En översättning ska överensstämma med originalet. Finns det behov av kommentarer eller förtydligande så ska de behandlas separat i en not om översättningen eller kompletterande dokument.

Felaktigheter i svensk översättning

MFD:s förslag till ändringar löser inte problemen med att korrigera översättningen. De för in begreppet **funktionsförmåga** och byter ut funktionsnedsättning (impairment) till funktionshinder (disability) på två ställen, men inte alla. De åtgärdar inte användning av begrepp med citattecken eller att människorättsmodellen av funktionshinder (som den översatts allmän kommentar 6) här föreslås översättas till

”den på mänskliga rättigheter grundade synen på funktionshinder”, som byter ut ”funktionsnedsättning (impairment) men är inte korrekt och i linje med översättning av allmän kommentar 6.

Vårt förslag till översättning med kommentar

5. The Committee is concerned about a gradual return to the medical model in many areas of the law, in particular in the social security and disability support systems and that the definition of disability in section 5 (4) of the Discrimination Act of 2008 is solely focused on the impairments and does not extend to the societal barriers resulting in disabilities.

5 Kommittén är oroad över en gradvis återgång till den medicinska modellen på många rättsområden, särskilt inom socialförsäkringssystemet och stödsystemen för personer med funktionshinder, och att definitionen av funktionshinder i avsnitt 5.4 i diskrimineringslagen från 2008 enbart är inriktad på funktionsnedsättningar och inte omfattar de hinder i samhället som leder till funktionshinder.

6. The Committee recommends that the State party harmonize the definition of disability in laws and policies with the human rights model of disability and revise, in particular, the definition of disability in the Discrimination Act as the result of the interaction between impairment and socially constructed barriers.

6. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten harmoniserar definitionen av funktionshinder i lagar och politik med människorättsmodellen av funktionshinder och reviderar i synnerhet definitionen av funktionshinder i diskrimineringslagen som ett resultat av samspelet mellan funktionsnedsättning och socialt konstruerade hinder.

En historisk tillbakagång

I Sverige lanserades den miljörelaterade modellen som betonade att funktionshinder (då kallat handikapp) uppstår i mötet med hinder i miljön redan på 70-talet. Modellen vidareutvecklades i den sociala modellen av funktionshinder och senare i människorättsmodellen genom antagandet av Funktionsrättskonventionen. Modellen fördjupas i allmän kommentar 6 som är central för förståelsen.

Grundförståelsen för den relativa och sociala modellen har gradvis försvunnit. Människorättsmodellen har aldrig fått fäste. Konventionen har inte titeln ”persons with impairments” utan ”persons with disabilities”. FN har även reagerat starkt på andra

begrepp, som regeringen håller fast vid, som "personer med nedsatt arbetsförmåga", trots att en person kan ha utmärkt arbetsförmåga för en uppgift, men ska ha rätt till arbetshjälpmedel eller annan anpassning för den specifika uppgiften. Det bidrar heller varken till god självbild eller incitament att anställa en person.

Förvaltningen i Storbritannien har sedan många år använt begreppet disabled persons och motiverar [begrepp på sin webbplats](#).

FN uppmanade Sverige 2024 att skapa en reformagenda där funktionsrättsrörelsen är en resurs. Det behövs en djupare dialog för att förstå människorättsmodellen och säkerställa statens åtaganden enligt Funktionsrättskonventionen däribland att åtgärda lagstiftning och policy.

Vi förordar att en ny översättning kompletteras med allmän kommentar 6 när den sprids och att dessa tas i beaktande när regeringen ska ta fram en handlingsplan. Funktionsrätt Sverige har gjort sammanfattningar och webinarier om bland annat denna allmänna kommentar redan 2020. Vi har även en kortversion. Dessa finns på vår youtube-kanal. Sammanfattningar och underlag har även spridits till MFD och deras kommunikationsbyrå, men modellen återspeglas inte i externa kampanjer.

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson

Ordförande
Funktionsrätt Sverige